

EL FUTUR DE L'ECONOMIA

Acomodar-se no és aprendre

Opinió

SALVADOR
CARDÚS
SOCIÒLEG

No crec que de les crisis, ni de les bonances, se n'apregui res en el sentit moral, és a dir, d'"aprendre'n una lliçó".

El que fem és acomodar-nos-hi. I a la darrera recessió econòmica, de grat o per força, ens hi hem acomodat millor del que podíem imaginar, vista la seva magnitud i l'endurança –o resignació– amb què s'hi ha respost. Amb patiments familiars, amb trencaments personals, amb horitzons perduts... però tot orientat a sobreviure. I si torna una bonança prou intensa i llarga, també ens hi acomodarem i tornarem als mateixos comportaments poc previsors d'aviat farà una dècada.

És cert que aquests processos d'acomodació produeixen una retòrica de caràcter moralista. És allò dels valors, que, més que no pas elements activadors morals de les nostres decisions, solen ser racionalitzacions que justifiquen, a posteriori, l'acceptació fatal de l'estat de coses. En aquest sentit, l'acceptació forçosa dels efectes de la crisi ha creat discursos de

malestar i fins i tot d'indignació. I els qui han sabut recollir aquest estat d'ànim han aconseguit seguidors per a les mobilitzacions socials i bons resultats electorals. Tal com la retòrica de la crisi ha estat aprofitada pel mercat de béns culturals i de consum, afavorint els arguments de la proximitat, la lentitud, la naturalitat, l'ecologia, l'autenticitat i tot allò que pot presentar-se com a "alternatiu".

Sigui com sigui, com que la crisi ha estat prou intensa, és possible que els grups d'edat més directament colpejats –i que no n'havien viscut mai cap– hagin modificat hàbits de comportament que tinguin una certa persistència en el temps, encara que canviïn els aires econòmics. Però l'experiència mostra que crisis anteriors, també greus, no van servir per parar la posterior eufòria destructiva que ens va dur a l'actual daltabaix. En la batalla entre comportaments i condicionaments estructurals, solen guanyar els segons.